

UMSÖGN OG GREINARGERÐ OR SAMSTÆÐU
UM ORKUSTEFNU ÍSLANDS

EFNISYFIRLIT

ORKUSTEFNA ÍSLANDS

Nokkur orð frá Bjarna Bjarnasyni,
forstjóra Orkuveitu reykjavíkur

1 - 2

UMSÖGN OR SAMSTÆÐU

Umsögn OR samstæðu um
orkustefnu Íslands

3 - 11

AÐ LOKUM

Lokaorð

12

Orkuveita Reykjavíkur

VEITUR

ORKA NÁTTÚRUNNAR

Reykjavík, 15.02.2019

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið
b.t. starfshóps um gerð orkustefnu
Skúlagötu 4
101 Reykjavík

Orkuveita Reykjavíkur

ORKUSTEFNA ÍSLANDS UMSÖGN OR SAMSTÆÐUNNAR

Bjarni Bjarnason

Vísað er til vinnu stjórnvalda um langtímaorkustefnu og þeirra þátta sem horft verður til við gerð stefnunnar og settir eru fram í samráðsgátt stjórnarráðsins til umsagnar. Eftirfarandi eru athugasemdir fyrirtækja í OR samstæðunni, nánar tiltekið Orkuveitu Reykjavíkur, Orku náttúrunnar og Veitna. Þar sem eftirleiðis er vísað til OR samstæðunnar er verið að vísa til þessara fyrirtækja.

OR samstæðan fagnar því að stjórnvöld vinni að því að setja orkustefnu fyrir landið. Stefnan mun skýra áherslur á sviðum tengdum málaflokknum og styrkja þannig grunnstoðir samfélagsins og lífsgæði í landinu. OR samstæðan bendir á að:

Hitaveitu þarf að gera hátt undir höfði í orkustefnu. Hitaveitu er ekki getið í skipunarbréfi starfshóps ráðuneytisins og hlýtur það að vera yfirsjón þar sem efnahagslegur, samfélagslegur og umhverfislegur ábati þjóðarinnar af hitaveitu er mikill auk þess sem hitaveitan eykur orkuöryggi í landinu. Í ljósi mikilvægis hitaveitu í fortíð, nútíð og framtíð bendir OR samstæðan á að sé það stefna stjórnvalda að nýta jarðvarma áfram sem meginorkugjafa til upphitunar húsnæðis verði að hugsa þá stefnu og viðeigandi leyfisramma til langs tíma. Tryggja þarf hæfilegt aðgengi að jarðhitasvæðum nálægt þéttbýli til að standa undir öruggri hitaveitu fyrir íbúa og atvinnulíf.

Hitaveitu þarf að gera hátt undir höfði í orkustefnu

Orkustefna þarf að tryggja hæfilegan aðgang að orkulindum til raforkuvinnslu og vinnslu jarðhita til húshitunar. Sé slíkur aðgangur ekki fyrir hendi hamlar það getu orkugeirans til að mæta vaxandi eftirspurn. OR samstæðan bendir á að slík staða hefur þegar komið upp vegna tafa á vinnu í tengslum við Rammaáætlun, banns við rannsóknum tengdum verkefnum og svæðum sem eru í biðflokki Rammaáætlunar eða svæðum sem bíða samþykkis vegna nýtingar. Einnig hefur það reynst erfiðleikum bundið að fá leyfi til að nýta orkulindir í eigu ríkisins. Mikilvægt er að orkustefna setji fram skýrar áherslur í þessum málum þannig að ekki sé girt fyrir þann möguleika að ráðast í orkuframkvæmdir sem hafa jákvæðan samfélagslegan ávinning í för með sér.

Orkuöryggi þarf að nálgast úr tveimur áttum; frá hagsmunum almennings annars vegar og stórnotenda hins vegar. Sérstaða Íslendinga í orkumálum er mikil þar sem um 80% rafmagns fer til stóriðju. Eðlilegt er að greinarmunur sé gerður á notendum með samfélagsleg sjónarmið að leiðarljósi þannig að komi til þess að skerða þurfi afhendingu á rafmagni njóti almenningur og þjónusta í almannabágu forgangs umfram stórnotendur.

Í orkustefnu þarf að koma fram hvernig mæta skuli orkuþörf framtíðar. Markmið um kolefnishlutleysi, m.a. með orkuskiptum í samgöngum, er þar mikilvægur áhrifabáttur. OR samstæðan leggur einnig áherslu á sjónarmið um sjálfbæra nýtingu svo ekki sé gengið á möguleika komandi kynslóða til að nýta orkulindirnar.

Fjalla þarf jöfnum höndum um loftslags- og umhverfismál í orkustefnu. Framtíðarsýn um sporlausa vinnslu endurnýjanlegrar orku er raunhæft markmið. OR samstæðan hefur sett sér slíkt markmið og hvetur stjórnvöld og aðra framleiðendur og stórnotendur orku til að gera slíkt hið sama. Þrátt fyrir góða frammistöðu á mörgum sviðum hefur orkufyrirtækjum ekki tekist nægjanlega vel að eiga samtal við almenning um nýtingu orkulinda. OR samstæðan hvetur stjórnvöld til að marka stefnu sem nái að sameina sjónarmið orkuvinnslu og almennings.

Í orkustefnu þarf að setja metnaðarfull markmið um orkuskipti í samgöngum en þau eru meðal lykilþátta í loftslagsáætlun stjórnvalda. OR samstæðan bendir á að samgöngur eru stór liður í losun gróðurhúsalofttegunda hér á landi. Auk þess hafa samgöngur neikvæð áhrif á loftgæði og hljóðvist. Orkustefna þarf að vera leiðbeinandi um hvernig mæta skuli orkuþörfum í samgöngum.

Metnaðarfull markmið um nýsköpun og þróun þurfa að koma fram í orkustefnu. Stuðningur við nýsköpun og þróun í orkugeiranum með skattvæðingum, styrkjum eða öðrum hætti skiptir máli. Má þar sem dæmi nefna bindingu og endurnýtingu lofttegunda við orkuvinnslu, lágmörkun útblásturs við framkvæmdir og bættu nýtingu auðlinda, orku- og efnisstrauma. Dæmin sýna að stuðningur stjórnvalda við nýsköpun og þróun hefur jákvæð margfeldisáhrif.

Metnaðarfull markmið um nýsköpun og þróun

Orkustefna kveði skýrt á um aðskilið eignarhald vinnslufyrirtækja rafmagns og Landsnets í anda raforkulaga. Þannig verði horft til hagsmuna samfélagsins í heild við uppbyggingu flutningskerfis raforku en ekki hagsmuna einstakra vinnslufyrirtækja.

Síðast en ekki síst er eðlilegt að **orkustefna setji skýr markmið um bættu orkunýtingu** bæði í vinnsluferlinu og hjá notendum þannig að draga megi úr orkusóun.

Í meðfylgjandi greinargerð er fjallað nánar um einstaka þætti umsagnar OR samstæðunnar um orkustefnu Íslands. Umsögnin byggist á átta stefnuáherslum en hverri fyrir sig fylgja leiðarljós í átt að markmiðum. Stefnuáherslurnar og leiðarljósín eru annars vegar tengd við þær fjórar stoðir sem styðja við sjálfbæra framtíð í orkumálum landsins;

- orkuöryggi,
- efnahagslega þróun og samkeppnishæfni,
- umhverfis- og loftslagsmál og
- samfélagslegan ávinning.

Áherslur OR samstæðunnar horfa jafnframt til þeirra tuttugu og tveggja þátta sem starfshópur um orkustefnu hefur unnið eftir og finna má í Samráðsgátt stjórnvalda.

BJARNI BJARNASON

Forstjóri Orkuveitu Reykjavíkur

Umsögn OR samstæðu um orkustefnu Íslands

Starfshópur um orkustefnu Íslands horfir til tuttugu og tveggja þátta við gerð orkustefnu:

1. Áætluð **orkupörf** til langs tíma
2. Hvernig tryggja megi **raforkuframboð** fyrir almenning og atvinnulíf
3. **Orkuöryggi** heimila og fyrirtækja um land allt
4. **Sjálfbær nýting** orkuauðlinda
5. Áframhald **orkuskipta** og aukið hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa í orkubúskapnum
6. **Nýsköpun** í orkumálum
7. Aukið **afhendingaröryggi** raforku á landsvísu
8. Hvernig treysta megi **flutnings- og dreifikerfi** raforku
9. Auknar **rannsóknir**, m.a. varðandi nýja orkukosti
10. **Útflutningur hugvits** og þekkingar á sviði orkumála
11. **Efling samráðs** vegna framkvæmda á fyrri stigum og opið aðgengi að ákvarðanatöku
12. **Efling samkeppni** á raforkumarkaði
13. Samspil orkumála við **ímynd Íslands**, markaðssetningu og tengsl við lykilatvinnugreinar
14. Framlag orkumála til **loftslagsmála** og samspil við alþjóðlegar skuldbindingar um loftslagsmál
15. Að hámarka **samfélagslegan ávinning** af nýtingu orku
16. Tekjustreymi af orkuinnviðum, að **arður** af nýtingu **orkuauðlinda** renni til þjóðarinnar og tekið sé tillit til nærsamfélaga
17. Fyrirkomulag **gjaldtöku** í tengslum **við nýtingu orkuauðlinda** í opinberri eigu
18. Viðbrögð við **náttúruvá** og tenging við almannavarnir
19. Hugmyndir um útflutning raforku um **sæstreng**
20. **Stuðningur** stefnunnar **við atvinnustefnu** og samspil við lykilatvinnugreinar
21. **Stuðningur** stefnunnar **við byggðastefnu** og jákvæða byggðapróun til lengri tíma
22. Möguleikar **nýrrar tækni** m.a. á sviði vindorku, djúpborunar og sjávarfallaorku

OR samstæðan hefur tekið virkan þátt í vinnu Samorku við öflun upplýsinga og endurgjöf til starfshóps um orkustefnu Íslands.

Orkustefnuhópur Samorku lagði fram stefnuhús með eftirfarandi fjórum meginstoðum til að styðja við sjálfbæra framtíð í orkumálum landsins:

Orkuöryggi

Efnahagslega þróun og samkeppnishæfni

Umhverfis- og loftslagsmál

Samfélagslegur ávinningur

OR samstæðan horfir til sömu stoða í umsögn sinni ásamt til þeirra tuttugu og tveggja þátta sem starfshópur um orkustefnu Íslands horfir til. OR samstæðan leggur jafnframt til stefnuáherslur og leiðarljós þeim til stuðnings.

Nauðsynlegt er að orkustefna tryggi hæfilegan aðgang að orkulindum til raforkuvinnslu og vinnslu jarðhita til húshitunar. Sé slíkur aðgangur ekki fyrir hendi hamlar það getu orkugeirans til að mæta vaxandi eftirspurn. Slík staða hefur þegar komið upp vegna tafa á vinnu í tengslum við Rammaáætlun. Má þar nefna bann við rannsóknum tengdum verkefnum og svæðum sem eru í biðflokki Rammaáætlunar eða svæðum sem bíða samþykkis vegna nýtingar. Einnig hefur reynst erfiðleikum bundið að fá leyfi til að nýta orkulindir í eigu ríkisins. Mikilvægt er að orkustefna marki skýrar áherslur í þessum málum svo ryðja megi slíkum hindrunum úr vegi. Tryggja þarf endurbætur á Rammaáætlunarferlinu þannig að tímarammi hvers áfanga standist og niðurstaða náist um þá aðferðafræði sem nota skal til að meta landsvæði og orkuöflunarkosti, þ.m.t. um mat á þjóðhagslegum hagsmunum og samfélagsáhrifum.

Nauðsynlegt er að reyna að tryggja pólitíska sátt um ferlið. Náist hún ekki þarf að horfa til annars konar ferlis sem tryggir skilvirkni við afgreiðslu og forgangsöðun orkuöflunarkosta til nýtingar eða verndar. Að öðrum kosti getur Rammaáætlun girt fyrir að ráðist sé í orkuframkvæmdir sem hafa jákvæðan samfélagslegan ávinning í för með sér. OR samstæðan bendir jafnframt á mikilvægi þess að taka vel ígrundaðar ákvarðanir um skipulags- og leyfisferli fyrir vindorkugarða. Gildi aðrar reglur um vindorkuver en vatns- og jarðvarmaorkuver er líklegt að einn flokkur orkuvinnslu fái brautargengi umfram aðra án tillits til hagkvæmni og umhverfisáhrifa.

Orkuöryggi ætti að nálgast annars vegar út frá hagsmunum heimila og fyrirtækja og hins vegar stórnotenda. Sérstaða Íslendinga í orkumálum er mikil þar sem 80% rafmagns fer til stóriðju. Í einstökum minni sveitarfélögum er staðan jafnframt sú að um helmingur varmaafis hitaveitu fer til stórnotenda. Skýra þarf lagaramma, ábyrgð og umboð á markaði komi til áfalla sem leiða til orkuskerðingar. OR samstæðan telur mikilvægt að orkustefna skýri viðbrögð og ábyrgð í slíkum tilfellum með hagsmuni almennings að leiðarljósi.

Sé stefna stjórnvalda sú að nýta jarðvarma áfram sem meginorkugjafa til upphitunar húsnæðis verður að hugsa þá stefnu og viðeigandi leyfisramma til langs tíma. Gæta þarf þess að taka ekki ákvarðanir í dag sem binda hendur okkur til framtíðar. Sjálfbær nýting jarðhita til húshitunar kallar á að horft sé 50 til 100 ár fram á veginn. Eftirspurn eftir heitu vatni eykst með fjölgun íbúa og aukinni veltu í samfélaginu og fyrirséð er að núverandi nýtingarsvæði anní ekki eftirspurn til lengri tíma. Þannig er nauðsynlegt að orkustefna tilgreini með hvaða hætti megi tryggja nýtingu jarðvarma til húshitunar t.d. með nýtingarleyfum til lengri tíma en þekkist í dag og skilvirkum ferlum til nýtingar nýrra svæða.

Huga þarf vel að orkuspám í orkustefnu þannig að framboð og eftirspurn kallist betur á. Spár um eftirspurn eftir raf- og varmaorku þarf að bæta og tryggja að þær horfi til nýrrar tækni sem ætla megi að ryðji sér rúms, t.d. hvað varðar orkuskipti í samgöngum og bættrar orkunýtni. Þá eru framboðsspár fyrir nýtt afl á markað ekki fyrir hendi og hindrar það áætlanagerð um nýjar flutningsleiðir og styrkingu kerfisins. Slíkar spár ættu að liggja til grundvallar ákvörðunum um virkjun orkukosta hverju sinni.

OR samstæðan bendir á að Landsnet starfar á grundvelli sérleyfis og því sé hætt á offjárfestingu í flutningskerfinu. Fjárfestingar Landsnets þurfa að byggja á vandaðri og óháðri ytri skoðun og rýni. Þetta á sérstaklega við á meðan Landsnet er dótturfélag stærsta raforkufyrirtækis landsins en sú skipan ber alvarlega í bága við anda raforkulaga. Án heilbrigðs aðhalds er hætt við að kostnaður verði óhóflegur. Aðskilnaður eignarhalds milli framleiðslu og flutnings raforku er mikilvægur í því samhengi. Markaðsráðandi staða stærsta orkuframleiðandans getur jafnframt reynst þrándur í götu heilbrigðrar samkeppni á raforkumarkaði, einkum þegar horft er til þess að hann einn ræður yfir sveiflanlegu afli í vatnsaflsvirkjunum svo nokkru nemi meðan stærstu keppinautarnir vinna rafmagn að mestu úr jarðvarma.

Eðlilegt er að orkustefna horfi til þess að draga úr pólitískum áhrifum á viðskiptaákvarðanir orkufyrirtækja. Dæmi um pólitísk áhrif er sú krafa að gjaldskrár veitufyrirtækja séu samþykktar af ráðherra. Hér færi betur að eftirlit ráðuneytis með viðskiptaákvörðunum verði fært til eftirlitsstofnana og sjálfstæði þeirra frá ráðuneytum tryggt. Pólitísk áhrif eða íhlutun getur haft neikvæð áhrif á lánshæfismat orkufyrirtækja, hækkað fjármagnskostnað þeirra og þar með kostnað neytenda.

Markmið um metnaðarfullan stuðning við nýsköpun og þróun í orkugeiranum þurfa að koma fram í orkustefnu. Dæmin sýna að stuðningur stjórnvalda við nýsköpun og þróun í orkumálum hefur jákvæð margfeldisáhrif og eykur samkeppnishæfni íslensks atvinnulífs. Stuðningur getur t.d. verið með skattvæðingum eða styrkjum.

Fjalla þarf jöfnum höndum um loftslags- og umhverfismál í orkustefnu. Breytt viðhorf almennings til orkuvinnslu og náttúruverndar veitir orkufyrirtækjum aðhald og leggja þau síaukna áherslu á umhverfismál og sjálfbærni. Þrátt fyrir góða frammistöðu á mörgum sviðum hefur orkufyrirtækjum ekki tekist nægjanlega vel að eiga samtal við almenning um nýtingu orkulinda. OR samstæðan hvetur stjórnvöld til að marka stefnu sem tryggi betri samhljóm milli orkugeirans og almennings. Þó er það svo að rafmagn og jarðvarmi eru meðal grundvallarstoða lífsgæða í íslensku samfélagi. OR samstæðan telur mikilvægt að orkustefnan dragi sérstaklega fram mismunandi hagsmuni náttúruverndar og nýtingar náttúruauðlinda til orkuframleiðslu og leitist við að setja stefnu sem sameinar sjónarmið beggja þar sem því verður komið við.

Framtíðarsýn um sporlausa orkuvinnslu er dæmi um metnaðarfullt en raunhæft markmið. Mikil umhverfisvitund er meðal starfsfólks íslenskra orkufyrirtækja og hafa fyrirtækin séð sér hag í að draga eins og kostur er úr neikvæðum umhverfisáhrifum sem af starfsemi þeirra leiðir. OR samstæðan hefur sett sér markmið um sporlausa vinnslu og hvetur stjórnvöld, framleiðendur og stórnotendur orku til að huga að möguleikum á því sviði.

Orkustefna setji metnaðarfull markmið um orkuskipti í samgöngum. Orkuskiptin eru einn af lykilþáttum í loftslagsáætlun stjórnvalda þar sem samgöngur eru stór liður í losun gróðurhúsalofttegunda hér á landi auk þess að hafa neikvæð áhrif á loftgæði og hljóðvist. OR samstæðan hvetur til þess að orkustefna setji metnaðarfull markmið í orkuskiptum í samgöngum og sé leiðbeinandi um hvernig mæta megi orkuþörf þeirra orkuskipta.

Til grundvallar orkustefnu Íslands er mikilvægt að horft sé til þarfa og ávinnings samfélagsins af hvers kyns nýtingu orkulinda til framtíðar. Íslenskt samfélag hefur notið góðs af nýtingu orkulinda landsins og nægir að nefna jarðvarma til húshitunar og sundlauga því til stuðnings.

Nýjasta mannfjöldaspá Hagstofu Íslands gerir ráð fyrir að landsmenn nálgist hálfa milljón árið 2067. Á þjónustusvæði OR samstæðunnar sem nær frá norðanverðu Snæfellsnesi að Markarfljóti í austri, að undanskildu Reykjanesi, búa um 70% þjóðarinnar. Ferðamenn eru ekki inni í mannfjöldaspánni en fjölgun þeirra frá 2010 hefur haft umtalsverð áhrif á notkun á heitu vatni. Núverandi jarðhitasvæði OR samstæðunnar í Henglinum mun ekki standa undir slíkri fjölgun nema með aukinni vinnslu og útvíkkun athafnasvæða. Mikilvægt er að framboð á heitu vatni geti haldist í hendur við fólksfjölgun á þessu þéttbýlasta svæði landsins og ennfremur að hægt sé að sinna ákalli nærliggjandi sveitarfélaga um uppbyggingu varmafrekrar atvinnustarfsemi með hagkvæmum hætti.

ÁHERSLUR OR FYRIR ORKUSTEFNU

Sýn OR samstæðunnar á orkustefnu Íslands má taka saman í átta stefnuáherslur og leiðarljós þeim til stuðnings

Þessar stefnuáherslur munu styðja við markmið fyrirtækja, einstaklinga og opinberra stofnana til að nýta orku, varma og rafmagn, á hagkvæman hátt með sjálfbærni og orkuöryggi að leiðarljósi.

Orkuveita Reykjavíkur

VEITUR

ORKA NÁTTÚRUNNAR

STEFNUÁHERSLA 1

Orkulindir verði nýttar á sjálfbæran hátt óháð afurð
(heitt vatn, rafmagn, neysluvatn eða aðrir orkugjafar)
svo að komandi kynslóðir búi við sömu tækifæri
til auðlindanýtingar og núlifandi kynslóðir

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Horft verði til samfélagslegs ábata, áhættu- og arðsemis-
sjónarmiða við ákvarðanir um uppbyggingu innviða í
landinu.

Innleitt verði hæfilegt auðlindagjald. Tryggt verði að auðlind-
agjaldið nýtist samfélaginu í heild, en einnig nærliggjandi
samfélögum á áhrifasvæðum orkunýtingar á sanngjarnan
hátt. Gæta þarf hófs við ákvörðun auðlindagjalds til að
 tryggja og viðhalda samkeppnishæfni Íslands.

Tryggja þarf sanngjarna skiptingu ábata milli sveitarfélaga
vegna neikvæðra áhrifa orkuvinnslu, t.d. með skiptingu
auðlindagjalds milli sveitarfélaga og ríkis.

Kanna þarf möguleika á því að nýta aðferðafræði langtíma
jaðarkostnaðar (e. long run marginal cost pricing) á raforku
og hugsanlega einnig varmaorku til að styðja við sjálfbæra
orkunýtingu einkum vegna áforma um orkunýtingu á
svæðum þar sem gildi náttúru er mikið.

Farsælla lausna sé leitað þar sem auðlindanýting í almanna-
þágu sé vegin og metin við aðra hagsmuni.

Tryggja þarf hæfilegt aðgengi að jarðhitasvæðum nálægt
þéttbýli til að standa undir öruggri hitaveitu fyrir íbúa og
atvinnulíf en einnig sjálfbærum rekstri jarðhitasvæða til
langrar framtíðar.

Orku- og veitufyrirtæki ásamt almenningi og atvinnulífi dragi
úr sóun með því að auka nýtni vinnslu heits vatns og raforku
annars vegar og nýtingu heits vatns og rafmagns hins vegar.

Ferill leyfisveitinga fyrir nýtingu jarðhita fyrir hitaveitur sé
sveigjanlegur að því leyti að hægt sé að tryggja nýtingarleyfi
til langrar framtíðar til samræmis við spá um þróun íbúa-
byggðar og atvinnustarfsemi.

Tryggja þarf að regluverk um aðgang að orkulindum sé skýrt
og skilvirkt. Þannig verði komið í veg fyrir óþarfa tafir og
aukinn samfélagskostnað við val, undirbúning og
framkvæmdir. Regluverkið taki einnig mið af því að meiri
óvissa fylgir vinnslu orku úr jarðhitasvæðum en úr vatnsfól-
lum og því er mikilvægt að tryggja sveigjanleika í leyfisferli-
num.

Móta þarf skýran og skilvirkan feril leyfisveitinga sem feli
m.a. í sér vandaðan undirbúning, samráð við sveitarfélög,
almenning og aðra hagsmunaaðila á réttum stigum
málsmeðferðar.

STEFNUÁHERSLA 2

Ísland verði í fararbroddi í orkuskiptum í samgöngum

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Eytt verði langtímaóvissu um hvata og ívilnanir með skýrri tímasetningu vegna orkuskipta og aukinnar sjálfbærni í samgöngum. Hreinorkubílum verði ívilnað umfram vistvæna bíla sem losa koltvíoxíð vegna meiri umhverfisávinninga. Mótuð verði stefna um ívilnanir stjórnvalda vegna eldsneytisgjalda af vistvænu eldsneyti eins og metani og vetni.

Horft verði til uppbyggingar innviða samhliða skipulagsgerð til að auðvelda orkuskiptin.

Setja þarf skýra stefnu í vistvænum almenningssamgöngum og tryggja innviði fyrir þær.

Stofnanir ríkis og sveitarfélaga og fyrirtæki í eigu þeirra gangi fram með góðu fordæmi hvað orkuskiptin varðar.

Styðja þarf við og ívilna nýsköpun í loftslagsmálum og hvetja þannig til verkefna sem draga úr kolefnisspori. Nýta má núverandi orkustrauma og þróa nýja, svo sem vetni og metan, ásamt því að breikka framboð á lausnum vegna orkuskipta.

Styðja þarf nýsköpun í loftslagsvænni tækni og vöruþróun og tryggja að styrkir séu veittir á grundvelli opinna og gagnsærrar samkeppni.

Hvetja þarf til áframhaldandi orkuskipta á hafi og í lofti (hafnir og flughafnir þar meðtaldar) á sanngjarnan hátt án þess að skerða samkeppnishæfni Íslands.

Fræða þarf fyrirtæki og heimili um áætlanir stjórnvalda um samdrátt í notkun jarðefnaeldsneytis.

STEFNUÁHERSLA 3

Tryggja hæfilegan aðgang að orkulindum og orkuafurðum með tilliti til þarfa almennings og atvinnulífs

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Orkustefna geri nýtingu jarðhita til húshitunar hátt undir höfði.

Horft verði til vetnis og metans auk raforku hvað varðar orkuskipti í samgöngum.

Vinnsla jarðhita til húshitunar fyrir nálægar hitaveitur njóti forgangs gagnvart raforkuvinnslu, standi valið þar á milli, ef brjóta þarf ósnert jarðhitasvæði til nýtingar. Ennfremur kann að vera ástæða til að huga að þessum þætti á þegar nýttum jarðhitasvæðum.

Leyfilegt verði að taka nýtingarrétt tiltekinna jarðhitasvæða frá fyrir nálægar hitaveitur þó eftirspurn kalli ekki á nýtingu þeirra að sinni.

Tryggja þarf forgang almennings og atvinnulífs að orku umfram stórnotendur við skyndilegan orkuskort eða náttúruvá. Unnt sé í þessu sambandi að nýta orkulindir sem eru í eigu ríkisins gerist þess þörf.

Tilgreina þarf lágmarksframboð samfélagslega mikilvægra orkugjafa eins og rafmagns, heits vatns, vetnis og annars eldsneytis fyrir almenning og atvinnulíf við skyndilegan orkuskort eða náttúruvá.

STEFNUÁHERSLA 4

Bæta orkunýtni í orkuvinnslu, atvinnulífi og á heimilum til að draga úr sóun

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Stefnt verði að bættri orkunýtingu í vinnsluferlum með því að tryggja skilvirkni í ferli leyfisveitinga þegar um er að ræða aukna vinnslu og fjölnýtingu úr þegar nýttir auðlind.

Hvetja þarf fyrirtæki og iðnað til orkusparnaðar m.a. til að jafna álagstoppa og draga úr sóun. Þetta mætti t.d. gera með ívilnunum. Leyfisveitendur og eftirlitsstofnanir gætu jafnframt verðlaunað fyrirtæki fyrir framúrskarandi orkunýtingu með umhverfismerki eða öðrum sýnilegum aðgerðum og þannig aukið vitund um verðmæti orku. Einnig mætti setja skilyrði um orkusparnað eða lágmarks orkunýtni í starfsleyfum.

Hvetja mætti almenning til bættrar orkunýtingar, t.d. með ívilnunum, og draga þannig úr sóun. OR samstæðan telur að auka megi fræðslu og vitund um mikilvægi orku og góðrar nýtingar hennar á öllum skólastigum. Náttúruauðlindir sem nýttar eru til framleiðslu á raforku og heitu vatni eru afar dýrmætar og nýting orkunnar þarf að fela í sér virðingu við auðlindirnar. Orkusóun er víða á heimilum og vitund almennings um orkusparnað virðist lítil samanborið við nágrannalönd okkar. Með aukinni fræðslu mætti bæta þar úr og stuðla þannig að auknu orkuöryggi fyrir landið.

STEFNUÁHERSLA 5

Stefna að sporlausri orkuvinnslu og þróun kolefnishagkerfis

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Hvatt verði til sporlausrar orkuvinnslu og orkudreifingar.

Lögð verði áhersla á nýsköpun og þróun til að draga úr losun mengandi efna og úrgangs við orkuvinnslu.

Notaðar verði aðferðir markaðarins til að knýja á um breytingar og minni losun gróðurhúsalofttegunda, þannig að hámarksvirði fáið fyrir það fé sem varið er í að minnka kolefnisspor. Þróun kolefnishagkerfis kann að stuðla að því að verðlagning á kolefni verði hagkvæm.

Miðlað verði þekkingu á hagnýtingu jarðvarma og veitustarfsemi og hvatt til ábyrgrar umgengni við umhverfið t.d. með greiningu á líftímakostnaði.

STEFNUÁHERSLA 6

Stefna að áhættudreifingu við orkuöflun og orkunotkun – orkuöryggi og offramboð

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Stefna þarf að því að stórnotendur séu ekki of einsleitir og að mótaðilaáhættu verði dreift víðar.

Stuðla mætti að dreifðari orkuvinnslu og draga þannig úr kerfisáhættu m.a. með því að auðvelda aðgang smærri orkuframleiðenda að markaðinum.

Gert verði áhættumat fyrir það tilvik að stórnotandi rafmagns hætti skyndilega rekstri. Huga þarf að því hvernig brugðist verði við skyndilegu og stórfelldu offramboði á rafmagni sem af því hlytist. Á hinn bóginn þyrfti að skoða hvort yfirvofandi lokun hjá stórnotanda geti hamlað nauðsynlegri fjárfestingu í nýrri orkuvinnslu til að mæta vaxandi orkuþörf. Afleiðingin gæti orðið sú að kerfið bregðist ekki nógu tímanlega við sem aftur leiði til minna orkuöryggis.

Huga þarf að því að fjárfestingarkostnaði vegna stórnotanda verði ekki velt út í verðlag til almennra notenda.

STEFNUÁHERSLA 7

Bæta spár um framboð og eftirspurn fyrir raforku

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Bæta þarf spágerð fyrir eftirspurn orku og horfa þar m.a. til sambands verðteygni orkuverðs og eftirspurnar.

Draga þarf úr hættu á ofsölu rafmagns og afleiddum rafmagnsskorti og greina hættuna betur. Fræðileg hætta er á því að orkusalar freistist til að selja meira rafmagn en þeir hafa tryggt sér. Afleiðing þessa gæti orðið sú að kerfið bregðist of seint við aukinni orkuþörf, sem getur leitt til minna orkuöryggis.

Huga þarf að gerð framboðsspár fyrir nýtt afl inn á markað en slík spá er ekki gerð hér á landi. Skortur á framboðsspá hefur leitt til þess að Landsnet byggir spá sína fyrir þörf á nýjum flutningslínum á nýtingarflokki Rammaáætlunar, en það er hámarksspá sem endurspeglar ekki endilega virkjunaráform orkufyrirtækja. Framboðsspá myndi auka gæði spár Landsnets en Kerfisáætlun byggir á henni.

Hlutverk eftirlitsstofnunar verði skýrt í þessu samhengi.

STEFNUÁHERSLA 8

Stefna að skilvirku eftirliti með flutningskerfi raforku á landsvísu og auknu gagnsæi og samkeppni á raforkumarkaði

OR SAMSTÆÐAN LEGGUR TIL EFTIRFARANDI:

Tryggja þarf að eftirlitstofnun hafi mannskap, tíma, fjárráð og styrk á sviði verkfræði, auðlindafræða, hagfræði, lögfræði og eftir atvikum öðrum sérfræðisviðum til að sinna hlutverki sínu og tryggja þannig neytendavernd. Enn fremur gæti verið gagnlegt að ráðuneyti meti frammistöðu eftirlitsstofnunar í skoðun á Landsneti.

Tryggja þarf hagkvæma tengingu smærri virkjana við flutningskerfi Landsnets til að auka fjölbreytileika í orkuvinnslu, dreifðara eignarhald á orkuvinnslu og meiri dreifingu tenginga til að draga úr kerfisáhættu.

Nauðsynlegt er að orkustefna kveði á um að raforkufyrirtækjum verði óheimilt að eiga hlut í Landsneti en núverandi fyrirkomulag stríðir gegn anda og tilgangi raforkulaga.

Endurskoða þarf raforkulög og reglugerðir þannig að reiðuafli fyrir flutningskerfið geti komið jafnt frá vinnsluhlið (virkjunum) og notendahlið með það að markmiði að auka framboð og samkeppni á reglunaraflsmarkaði.

Óhæði eftirlitsaðila á raforkumarkaði verði tryggt.

Hugað verði að því að eftirlit ráðuneytis með fyrirtækjum á orkumarkaði verði fært til eftirlitsstofnana og sjálfstæði þeirra gagnvart ráðuneytum verði tryggt. Pólitísk áhrif á ákvarðanir orkufyrirtækis geta valdið lækkun lánsþæfismats íslenskra orkufyrirtækja eins og lánsþæfismatsfyrirtæki OR samstæðunnar hafa komið skýrt á framfæri. Lækkun lánsþæfismats getur leitt til hærri fjármagnskostnaðar hjá orkufyrirtækjum sem aftur getur aukið kostnað neytenda. Dæmi um pólitísk ítök er það verklag að gjaldskrá veitufyrirtækja sé samþykkt af ráðherra.

Setja þarf arðsemiskröfu á smærri orkufyrirtæki í eigu ríkisins sem starfa á samkeppnismarkaði sem að lágmarki mætir fjármagnskostnaði ríkisins, ellegar sé hætt á að ríkið niðurgreiði samkeppnisrekstur og skekki þannig samkeppni.

AÐ LOKUM

OR samstæðan fagnar því að stjórnvöld setji orkustefnu fyrir landið

Stefnan mun skýra áherslur í orkumálum og renna þannig tryggari stoðum undir sjálfbæra nýtingu orkulindanna, grunninnviði samfélagsins og lífsgæði í landinu. OR samstæðan lýsir sig jafnframt viljuga til að taka þátt í frekari vinnu tengdri orkustefnu óski stjórnvöld þess.

Orkuveita Reykjavíkur

VEITUR

ORKA NÁTTÚRUNNAR

Orkuveita Reykjavíkur

VEITUR

ORKA NÁTTÚRUNNAR